

ЖШС «Оқу және Даму Институты»

Жоба

**Педагогтердің біліктілігін арттыру курсының білім беру бағдарламасы
«Ерекше білім беруді қажет ететін балалардың ата-аналарына педагогикалық
қолдау көрсету»**

Қарағанды, 2025 ж.

Мазмұны

1	Жалпы ережелер.....	3
2	Глоссарий.....	5
3	Бағдарламаның тақырыптары.....	7
4	Бағдарламаның мақсаты, міндеттері және күтілетін нәтижелері.....	8
5	Бағдарламаның құрылымы мен мазмұны.....	9
6	Оқу процесін ұйымдастыру.....	11
7	Бағдарламаны оқу-әдістемелік қамтамасыз ету.....	12
8	Оқыту нәтижелерін бағалау.....	13
9	Курстан кейінгі қолдау.....	15
10	Негізгі және қосымша әдебиеттер тізімі	16

1. Жалпы ережелер

Қазақстан Республикасының заманауи білім беру жүйесі барлық білім алушылар, соның ішінде ерекше білім беру қажеттіліктері (ЕББҚ) бар балалар үшін білімнің қолжетімділігі мен сапасын қамтамасыз етуге бағытталған. Инклюзивті білім беруді дамыту және ерекше білім беру қажеттілігі бар балаларды тәрбиелеп отырған отбасыларды кешенді қолдаудың тиімді тетіктерін қалыптастыру стратегиялық басымдықтардың бірі болып табылады.

Қазақстан Республикасының «Білім туралы» Заңына сәйкес мемлекет барлық балалардың тең құқықтары мен қажеттіліктерін ескере отырып, инклюзивті білім беруді дамытуды өз міндетіне алады. Сонымен қатар, «Мүгедектердің құқықтары туралы конвенцияны ратификациялау туралы» Қазақстан Республикасының Заңында және Қазақстан Республикасындағы инклюзивті саясаттың 2025 – 2030 жылдарға арналған тұжырымдамасын бекіту туралы Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2024 жылғы 30 желтоқсандағы № 1143 қаулысында ерекше білім беру қажеттіліктері бар балалар мен олардың отбасыларына қолдау көрсету мемлекеттік саясаттың негізгі басымдықтары ретінде белгіленген.

Қазіргі қоғамда ерекше білім беру қажеттіліктері (ЕББҚ) бар балаларды оқыту білім беру жүйесін дамытудың стратегиялық бағыттарының бірі болып саналады. Инклюзивті білім беруді дамыту Қазақстан Республикасының білім беру саясатының маңызды басымдығы болып табылады. Бұл тұрғыда педагогтардың кәсіби құзыреттілігін арттыру, оның ішінде ата-аналармен өзара әрекеттесу саласында баланың дамуы мен әлеуметтену процесінің шешуші аспектісі ретінде ерекше маңызға ие. ЕББҚ бар балалардың тең білім алу мүмкіндіктерін қамтамасыз ету адам құқықтарын, әлеуметтік әділеттілікті қамтамасыз етудің, өркениетті қоғам құрудың негізгі факторларының бірі болып табылады.

Бұл процесте ата-аналар маңызды рөл атқарады, өйткені олар баланың алғашқы және негізгі әлеуметтік ортасы болып табылады. Сондықтан педагогтер ата-аналармен сауатты және ғылыми негізделген педагогикалық өзара әрекеттесуді орнатуға дайын болуы керек.

«Ерекше білім беру қажеттіліктері бар балалардың ата – аналарын педагогикалық қолдау» педагог кадрлардың біліктілігін арттыру курсының білім беру бағдарламасы (бұдан әрі – Бағдарлама) педагогтердің ЕББҚ бар балалардың ата-аналарын педагогикалық қолдау саласындағы кәсіби құзыреттілігін дамытуға бағытталған. Бағдарлама ата-аналармен өзара әрекеттесудің практикалық дағдыларын дамыту арқылы білім беру процесінің тиімділігін арттыруға мүмкіндік береді.

Ұсынылып отырған Бағдарлама ата-аналармен педагогикалық әріптестік орнату, олардың психоэмоционалдық жағдайын ескере отырып, кешенді қолдау көрсету мақсатында әзірленген. Ол білім беру жүйесінің ұлттық басымдықтарымен және БҰҰ-ның Тұрақты даму мақсаттарымен (ТДМ 4: Сапалы білім беру) байланысты.

Бағдарлама «Қазақстан Республикасындағы баланың құқықтары туралы», «Білім туралы», «Кемтар балаларды әлеуметтік және медициналық-педагогикалық түзеу арқылы қолдау туралы» Қазақстан Республикасының Заңдарына, сондай-ақ

БҰҰ Бала құқықтары туралы конвенциясы және басқа да инклюзивті білім беру саласындағы нормативтік актілер негізінде әзірленді.

Бағдарлама педагогтерде ата-аналармен өзара іс-қимыл және отбасыларды қолдау саласында практикалық құзыреттіліктерді қалыптастыруға бағытталған. Тыңдаушылар серіктестік қарым-қатынас орнату, педагогикалық көмек көрсету және білім беру үдерісінде бірлесіп шешім қабылдау дағдыларын меңгереді.

Бағдарламаның өзектілігі білім берудегі заманауи сұраныстармен расталады: ЕББҚ бар балалар саны артып келеді, ал педагогтардың қазіргі дайындығы ата-аналармен жұмыс істеу және командалық өзара іс-қимыл дағдыларын жеткілікті түрде қамтымайды.

Бағдарлама білім беру саласындағы мемлекеттік саясатпен және инклюзивті оқытуды дамытудың өзекті әлемдік үрдістерімен тығыз байланысты және мектеп жасына дейінгі балалармен жұмыс істейтін мектепке дейінгі ұйымдар мен арнайы білім беру ұйымдарының педагогтеріне арналған.

Осы бағдарламаны әзірлеу шеңберінде педагогтермен жүргізілген сауалнама нәтижелері курстың қажеттілігін көрсетеді:

- 78% ата-аналармен қарым-қатынаста қиындықтарға тап болады;
- 63% инклюзивті білім берудің заңнамалық және нормативтік базасымен жеткілікті таныс емес;
- 68% ата-аналарды педагогикалық қолдау бойынша білім тапшылығын сезінеді;
- 85% сенімді коммуникациялар мен эмоционалды қолдауды қалыптастыру маңызды деп санайды;
- 79% осы салада біліктілікті арттыру қажеттілігі туралы нақты мәлімдеді;
- 87% кейстер мен тренингтері бар тәжірибеге бағытталған модульдерге қызығушылық танытады;
- 82% интерактивті тапсырмалар мен бейнематериалдар бар онлайн форматты қалайды.

Осылайша, бағдарлама педагогтердің анықталған кәсіби тапшылығын шешеді, теория мен практиканы біріктіреді, ОР бар балалардың ата-аналарын сүйемелдеуге жүйелі тәсілді қамтамасыз етеді және мемлекеттік және халықаралық білім беру саясатының заманауи талаптарына сәйкес келеді.

2. Глоссарий

Ұғымы	Анықтамасы
Білім алу үшін арнаулы жағдайлар	Ерекше білім беруді қажет ететін адамдардың (балалардың), сондай-ақ мүмкіндігі шектеулі балалардың оларсыз білім беру бағдарламаларын меңгеруі мүмкін болмайтын, оқу, сондай-ақ арнаулы, жеке дамыту мен түзеу-дамыту бағдарламаларын және оқыту әдістерін, техникалық, оқу және өзге де құралдарды, тыныс-тіршілік ортасын, психологиялық-педагогикалық қолдап отыруды, медициналық, әлеуметтік және өзге де көрсетілетін қызметтерді қамтитын жағдайлар; <i>Дереккөз: «Білім туралы» ҚР Заңы, 1-бап, 7-4-тармақ</i>
Ерекше білім беруді қажет ететін адамдар (балалар) (ЕББҚ)	Тиісті деңгейде білім алу және қосымша білім алу үшін арнаулы жағдайларға тұрақты немесе уақытша қажеттілік көріп жүрген адамдар (балалар); <i>Дереккөз: «Білім туралы» ҚР Заңы, 1-бап, 19-2-тармақ</i>
Ерекше білім беру қажеттіліктерін бағалау	Білім алу үшін қажетті арнаулы жағдайларды айқындау; <i>Дереккөз: «Білім туралы» ҚР Заңы, 1-бап, 19-3-тармақ</i>
Инклюзивті білім беру	Ерекше білім беру қажеттіліктері мен жеке-дара мүмкіндіктерін ескере отырып, барлық білім алушылар үшін білім алуға тең қолжетімділікті қамтамасыз ететін процесс; <i>Дереккөз: «Білім туралы» ҚР Заңы, 1-бап, 21-7-тармақ</i>
Қосымша білім беретін мектептен тыс ұйым	Балаларға балалар мен жасөспірімдер шығармашылығын, спорт, мәдениет және өнер саласындағы қызығушылықтарды дамытуға, әскерге шақыруға дейінгі даярлыққа бағытталған қосымша білімнің білім беру бағдарламаларын іске асыратын оқу-тәрбие ұйымы; <i>Дереккөз: «Білім туралы» ҚР Заңы, 1-бап, 38-3-тармақ</i>
Психологиялық-педагогикалық қолдап отыру	Білім беру ұйымдарында іске асырылатын, процесінде білім алушыларды, оның ішінде ерекше білім беру қажеттіліктерін бағалау негізінде ерекше білім беруді қажет ететін адамдарды (балаларды) ойдағыдай оқыту және дамыту үшін әлеуметтік және психологиялық-педагогикалық жағдайлар жасалатын жүйелі-ұйымдастырылған қызмет; <i>Дереккөз: «Білім туралы» ҚР Заңы, 1-бап, 50-3-тармақ</i>
Инклюзивті білім беру процесі	Барлық балалардың, жастардың және ересектердің жеке қажеттіліктерін ескере отырып, білім беру процесіне толық қатысуын қамтамасыз ететін білім беру жүйесінен алшақтықты азайтуға және жоюға

	бағытталған процесс. <i>Дереккөз: UNESCO, «Инклюзивті білім беру жөніндегі нұсқаулық», 2009 ж.</i>
Арнаулы білім беру ұйымдары	Мүмкіндігі шектеулі балалардың диагностикасы және консультациялар алуы, оларды психологиялық-педагогикалық қолдау, оқыту мен тәрбиелеу үшін құрылған ұйымдар: психологиялық-медициналық-педагогикалық консультациялар, оңалту орталықтары, психологиялық-педагогикалық түзеу кабинеттері, балалар бақшалары, мектептер жанындағы логопедтік пункттер және басқа да ұйымдар; <i>Дереккөз: «Кемтар балаларды әлеуметтік және медициналық-педагогикалық түзеу арқылы қолдау туралы» ҚР Заңы, 1-бап, 17-тармақ</i>
Баланың заңды өкілдері	Ата-аналар (ата-ана), бала асырап алушылар, қорғаншы немесе қамқоршы, баланы қабылдайтын ата-ана (баланы қабылдайтын ата-аналар), баланы қабылдайтын кәсіби тәрбиеші (баланы қабылдайтын кәсіби тәрбиешілер), патронат тәрбиеші және Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес балаға қамқорлық жасауды, білім, тәрбие беруді, оның құқықтары мен заңды мүдделерін қорғауды жүзеге асыратын олардың орнындағы басқа да адамдар; <i>Дереккөз: «Қазақстан Республикасындағы баланың құқықтары туралы» ҚР Заңы, 1-бап, 6-тармақ</i>

3. Бағдарламаның тақырыптары

Біліктілікті арттыру бағдарламасы мектепке дейінгі ұйымдардың тәрбиешілері мен басшыларына (бұдан әрі – педагогтар) арналған.

Бағдарламаның тақырыбы инклюзивті білім беруді дамытудың заманауи басымдықтарын көрсетеді және педагогтерде ЕББҚ бар балалардың ата-аналарын тиімді қолдау үшін қажетті құзыреттіліктерді қалыптастыруға бағытталған. Жаңартылған білім беру саясаты және ЕББҚ бар балалардың отбасыларына жоғары сапалы қолдау көрсетуге сұраныстың артуы жағдайында ата-аналармен жұмыс педагогтарды кәсіби даярлаудың ең аз дамыған бағыты болып қала береді.

Бүгінгі таңда білім беру жүйесінде педагогтардың отбасылармен әдіснамалық тексерілген және жүйелі жұмысына бағытталған мамандандырылған бағдарламалардың тапшылығы бар. Негізінен инклюзияның жалпы принциптеріне бағытталған дәстүрлі курстардан айырмашылығы, бұл бағдарлама заманауи ғылыми зерттеулер мен отбасы мен мектепке дейінгі білім беруді ұйымдастырудың озық тәжірибелеріне негізделген ата-аналарды педагогикалық қолдаудың кешенді тәсілін ұсынады.

Бағдарламаның өзектілігі инклюзивті тәрбие мен оқыту жағдайында педагогтердің кәсіби рөлдерінің өзгеруіне байланысты: олар білім беру ортасын бейімдеу әдістерін меңгеріп қана қоймай, сонымен қатар ата-аналармен серіктестік құра білуі, олардың ақпараттық, консультациялық және эмоционалды қолдауын қамтамасыз етуі керек. Бағдарлама педагогтерге бұрын Қазақстанда біліктілікті арттыру курстарында ұсынылмаған құралдарды ұсынады, бұл оның жаңалығы мен тәжірибеге бағдарлануын көрсетеді.

Бағдарламаның инновациялық сипаты оқытудың мультимодальды әдістерін қолдануда, әмбебап дизайн (UDL) технологияларын интеграциялауда, цифрлық және интерактивті құралдарды пайдалануда, сондай-ақ жұмыс нысандарын отбасылардың жеке сұраныстарына бейімдеуге мүмкіндік беретін сүйемелдеу модельдерін енгізуде көрінеді. Практикалық жағдайларға, педагогикалық өзара іс-қимылдың жекелендірілген маршруттарын әзірлеуге және ЕББҚ бар балалардың ата-аналарын психологиялық-педагогикалық қолдаудың қазіргі заманғы нысандарын игеруге ерекше назар аударылады.

Осылайша, Бағдарлама алғаш рет педагогтарды ЕББҚ бар балалардың ата-аналарымен жұмыс істеуге дайындаудың кешенді жүйесін ұсынатын курс болып табылады. Ол теориялық негіздерді практикалық әдістердің кең спектрімен үйлестіреді және инклюзивті білім беруді сәтті жүзеге асыру үшін маңызды құзыреттерді қалыптастыруды қамтамасыз етеді.

4. Бағдарламаның мақсаты, міндеттері және күтілетін нәтижелері

Бағдарламаның мақсаты: педагогтердің ЕББҚ бар балалардың ата-аналарымен тиімді педагогикалық өзара іс-қимыл саласындағы құзыреттіліктерін арттыру.

Курс теориялық және практикалық білімді жалпылауға, тыңдаушылардың кәсіби құзыреттіліктерін бағалауға, сондай-ақ болашақ кәсіби қызметте ата-аналармен тиімді жұмыс істеу үшін педагогикалық қолдау бағдарламаларын әзірлеу дағдыларын қалыптастыруға бағытталған.

Бағдарламаның міндеттері:

- инклюзивті білім берудің құқықтық, педагогикалық және әдіснамалық негіздері бойынша педагогтердің кәсіби білімін жетілдіру;
- ЕББҚ бар балаларды тәрбиелеп отырған отбасылардың психологиялық-педагогикалық ерекшеліктерімен танысу;
- ЕББҚ бар балалардың ата-аналарын педагогикалық қолдаудың заманауи тұжырымдамаларын зерттеу;
- педагогтер мен ата-аналар арасындағы тиімді педагогикалық өзара іс-қимыл дағдыларын қалыптастыру;
- практикалық дағдыларды талдау және жетілдіру;
- ата-аналарға кеңес беру және педагогикалық қолдау нысандарын қарастыру;
- педагогикалық қызметті жоспарлау және педагогикалық қолдау бағдарламаларын әзірлеу;
- педагогикалық қолдау әдістерін практикада қолдану;
- ата-аналармен жұмыстың жобалық нысандарын жоспарлау;
- курс қатысушыларынан оның мазмұны мен іске асырылуы бойынша кері байланыс алу.

Күтілетін нәтижелер:

- инклюзивті білім беру қағидаттарын және нормативтік-құқықтық негіздерді игеру;
- ЕББҚ бар балалардың ата-аналарын педагогикалық қолдаудың теориялық және практикалық аспектілерімен танысу;
- педагогтердің ЕББҚ бар балаларды тәрбиелеп отырған отбасылардың психологиялық және әлеуметтік ерекшеліктері туралы хабардарлығын арттыру;
- ата - аналармен кәсіби және тиімді қарым-қатынас жасау қабілетін дамыту;
- инклюзивті білім беру контекстінде отбасы, мектепке дейінгі тәрбие мен оқытуды ұйымдастыру және қолдау қызметтері арасындағы әріптестікті ұйымдастыруға қатысу;
- ата-аналармен жұмыс істеудің тиімді нысандары мен әдістерін меңгеру;
- педагогикалық қолдау бойынша іс-шараларды жобалау және іске асыру мүмкіндігі;
- ата-аналармен жұмысты жоспарлау және кейіннен кәсіби қызметте қолдана отырып, педагогикалық қолдау бағдарламаларын әзірлеу дағдылары;
- ата-аналарды қолдаудың жеке бағдарламаларын әзірлеу мүмкіндігі;
- кәсіби тәжірибеде әлеуметтік-психологиялық және педагогикалық қолдау әдістерін қолдану.

5. Бағдарламаның құрылымы мен мазмұны

Бағдарлама 80 академиялық сағатқа есептелген және ЕББҚ бар балалардың ата-аналарын педагогикалық қолдаудың теориялық негіздері мен практикалық аспектілерін кешенді игеруге бағытталған. Бағдарламаның мазмұны модульдік қағидат бойынша ұйымдастырылған және педагогтардың кәсіби құзыреттіліктерін кезең-кезеңімен қалыптастыру логикасын көрсетеді.

Бағдарламаның құрылымына нормативтік-әдіснамалық негіздерді, ата-аналармен өзара іс-қимыл үлгілерін, қолдаудың заманауи әдістерін және ЕББҚ бар балалардың отбасыларына көмекті дараландыру ерекшеліктерін дәйекті түрде ашатын төрт модуль кіреді.

Әр модульде оқу қызметінің келесі түрлері қарастырылған:

- ✓ теориялық материалдарды зерттеу;
- ✓ практикалық тапсырмаларды орындау;
- ✓ педагогикалық жағдайлар мен жағдаяттарды талдау;
- ✓ рефлексия;
- ✓ өздік жұмысты орындау.

Бағдарлама бойынша жиыны:

Дәрістер - 36 сағат.

Практикалық сабақтар - 36 сағат.

Презентациялар - 4 сағат.

Қорытынды аттестаттау-4 сағат.

Бағдарламаның оқу-тақырыптық жоспары кестеде берілген, онда әр модуль үшін дәрістер, практикалық сабақтар, презентациялар және қорытынды тексеру шаралары бойынша сағаттардың бөлінуі көрсетілген.

Курстың оқу-тақырыптық жоспары

№	Курстың тақырыбы	Дәрістер	Практикалық сабақтар	Презентациялар	Қорытынды
1	Модуль 1. ЕББҚ бар балалардың ата-аналарын педагогикалық қолдаудың нормативтік-әдістемелік негіздері				
	1.1 Инклюзивті білім беру процесін реттейтін нормативтік-құқықтық және әдістемелік құжаттар	2			
	1.2 ЕББҚ бар балалар және олардың отбасылары: теориялық негіздер. ЕББҚ бар балаларды тәрбиелеп отырған ата-аналарды педагогикалық қолдаудың өзектілігі	2	2		
	1.3 ЕББҚ бар балаларды тәрбиелеп отырған ата-аналарды педагогикалық қолдаудың педагогикалық шарттары	2	2		
2	Модуль 2. Педагог мен ата-ананың тиімді өзара әрекеттесуі: серіктестік моделі				

	2.1 ЕББҚ бар балалардың ата-аналарының психоэлеметтік сипаттамасы	2	2		
	2.2 Ата-аналармен психологиялық-педагогикалық жұмыс негіздері	2	2		
	2.3 ЕББҚ бар балаларды тәрбиелеп отырған ата-аналарды педагогикалық қолдаудың мазмұны мен бағыттары	2	2		
	2.4 Ата-аналардың сұраныстары мен қажеттіліктерін анықтау әдістері	2	2		
	2.5 Жағдаяттар: нақты жағдайларды талдау және шешімдерді табу	2	2		
	2.6 Ата-аналарға психологиялық-педагогикалық кеңес беру негіздері	2	2		
	2.7 Тәрбиеші мен ата-ана арасындағы серіктестік педагогикасы	2	2		
3	Модуль 3. ЕББҚ бар балаларды тәрбиелеп отырған ата-аналарды педагогикалық қолдау бағыттары				
	3.1 Қазақстанда және шетелде ата-аналармен жұмыс істеу мысалдары	2	2		
	3.2 Инновациялық әдістер (сандық ресурстар, WhatsApp-та қолдау, онлайн және офлайн кеңес беру)	4	4		
	3.3 Үздік педагогикалық тәжірибелер: ата-аналармен жұмыс формалары мен жобалары	2	2		
	3.4 Педагогтың ата-аналармен жобалық қызметі (таңдау бойынша тыңдаушы ата-аналарды қолдау бойынша шағын жобаны әзірлейді: іс-шара жоспары, буклет, семинар сценарийі және т. б.)	2	4		
4	Модуль 4. ЕББҚ бар балаларды тәрбиелеп отырған ата-аналарды педагогикалық қолдаудың ерекшеліктері				
	4.1 ЕББҚ бар балалардың ата-аналарына педагогикалық қолдау көрсетудегі қиындықтар және оларды жеңу жолдары	2	2		
	4.2 Ата-аналарды педагогикалық қолдау бағдарламасын олардың жеке сұраныстарын ескере отырып бейімдеу	2	2		
	4.3 Игерілген тақырыптар бойынша кәсіби құзыреттілік деңгейін бағалау (қорытынды тестілеу және кері байланыс)	2	2	4	4
	БАРЛЫҒЫ	36	36	4	4

6. Оқу процесін ұйымдастыру

Оқу процесі **онлайн-форматта** ұйымдастырылады және **2 апталық қарқынды оқытуға** арналған. Бағдарлама синхронды және асинхронды жұмыс формаларының жиынтығын қамтиды, бұл тыңдаушыларға икемділік пен қол жетімділікті қамтамасыз етеді.

Оқытудың форматы және ұйымдастырылуы

✓ сабақтар онлайн-платформада (бейнеконференциялар, чат, электрондық материалдар) өткізіледі;

✓ оқыту теориялық блоктар мен практикалық сабақтардың ауысуына негізделген;

✓ тыңдаушыларға оқу материалдарына, оқытушының тапсырмалары мен кеңестеріне қолжетімділік беріледі;

✓ жеке және топтық жұмыс түрлері қарастырылған.

Оқу процесін ұйымдастыру нысандары

✓ онлайн дәрістер мен интерактивті презентациялар;

✓ жағдайларды талдау мен практикалық сабақтар;

✓ тренингтер және микротоптық талқылаулар;

✓ жағдаяттарды талдау және педагогикалық міндеттерді шешу;

✓ оқытушының консультациясы және қадағалау;

✓ өздік жұмыстарды, тапсырмаларды орындау;

✓ қорытынды шағын жобаны қорғау.

Интерактивті элементтер

Қатысуды арттыру үшін мыналар қолданылады:

✓ шағын топтардағы жұмыс;

✓ ұжымдық және жеке рефлексия;

✓ чаттар мен форумдардағы талқылаулар;

✓ онлайн сауалнамалар мен тесттер;

✓ бейнематериалдарды көрсету.

Тыңдаушылардың өзіндік жұмысы:

✓ қосымша материалдарды зерттеу;

✓ практикалық тапсырмаларды орындау;

✓ шағын жобаны дайындау;

✓ пікірталастар мен рефлексиялық сессияларға қатысу.

Оқу процесін ұйымдастырудың бұл форматы тыңдаушылардың сұраныстарын қанағаттандыруда, практикалық жағдайларда білімді белсенді қолдануға жағдай жасауға, ЕББҚ бар балалардың ата-аналарымен кәсіби өзара әрекеттесу дағдыларын дамытуға және педагогтердің нақты білім беру тәжірибесінде заманауи қолдау әдістерін қолдануға дайындығын қалыптастыруға мүмкіндік береді.

7. Бағдарламаны оқу-әдістемелік қамтамасыз ету

Бағдарламаны іске асыру үшін келесі оқу-әдістемелік ресурстар пайдаланылады:

1. Педагог кадрлардың біліктілігін арттыру Бағдарламасы;
2. Қазақстан Республикасының оқу-ағарту Министрлігінің инклюзивті білім беру мәселелері бойынша әдістемелік ұсынымдары;
3. Онлайн-платформа ресурстары (бейнероликтер, әдістемелік материалдар);
4. Авторлық дәріс материалдары және слайд-презентациялар;
5. Кейс-әдістер, бағалау критерийлері;
6. Әдістемелік түсініктемелер және сандық ресурстар;
7. Негізгі және қосымша отандық және шетелдік дереккөздер, сондай-ақ интерактивті интернет-ресурстар (мысалы: CAST.org, udlguidelines.cast.org, UNESCO, VARK, Genially, Canva және т. б.);
8. Оқу-әдістемелік құралдар, тапсырмалар жинақтары;
9. Бейне дәрістер, білім беру бейнероликтері;
10. Бағалау критерийлері және өзін-өзі бақылау парақтары;
11. Рефлексивті тапсырмалар;
12. Онлайн платформалармен жұмыс (Zoom, Google Forms, Padlet) ;
13. Сауалнама, өзін-өзі бағалау парақтары, оқу нәтижелерін анықтауға арналған тест тапсырмалары.

Педагогикалық тәсілдер:

1. Оқытуда жеңілдету және коучинг элементтерін пайдалану;
2. Рефлексия және кері байланыс;
3. Интерактивті сұхбат және топтық жұмыс.

Бұл Бағдарлама курс тыңдаушыларына теорияны практикамен үйлестіре отырып, олардың жеке сұраныстарына сәйкес ЕББҚ бар балалардың ата-аналарын педагогикалық қолдау жүйесін жобалау мен іске асыруда кәсіби қолдауды қамтамасыз етеді.

8. Оқу нәтижелерін бағалау

Бағдарлама тыңдаушыларының оқу жетістіктерін бағалау жүйесі кәсіби құзыреттіліктің қалыптасу деңгейін жан-жақты бағалауға, ЕББҚ бар балалардың ата-аналарымен өзара іс-қимылдың педагогикалық аспектілерінің мазмұнын игеруге, педагогикалық әріптестікті қолдау және орнату нысандарын игеруге, сондай-ақ ЕББҚ бар балалардың ата-аналарына кешенді педагогикалық көмек көрсетуге бағытталған.

Оқу нәтижелерін бағалау тыңдаушылардың кәсіби дайындық деңгейін анықтауға, алған білімдері мен қалыптасқан дағдыларын талдауға бағытталған маңызды кезең болып табылады. Бағалау жүйесі курстың теориялық және практикалық компоненттерін қамтиды және формативті (ағымдағы) және жиынтық (қорытынды) бағалауды қамтиды.

Бағалау процесі тыңдаушылардың оқу-танымдық белсенділігін, олардың топтық жұмысқа қатысуын, практикалық тапсырмаларды орындау сапасын, жобалау қызметінің нәтижелерін және рефлексиялық қабілеттер деңгейін талдау негізінде жүзеге асырылады. Мұндай жүйе бағдарламалық материалды игеру тереңдігін және тыңдаушылардың оны кәсіби қызметте қолдануға дайындығын анықтауға мүмкіндік береді.

Ағымдағы бағалау бүкіл оқу процесінде жүргізіледі және күнделікті тапсырмаларды, белсенділікті, ситуациялық және кейс-тапсырмалармен жұмыс істеу дағдыларын бағалауды қамтиды. Сондай-ақ, өзіндік жұмыстардың нәтижелері және рефлексиялық күнделіктерді жүргізу ескеріледі.

Қорытынды бағалау курс соңында жүргізіледі. Тыңдаушылар алған білімдері мен тәжірибелері негізінде жеке немесе топтық жобаны әзірлейді. Жоба аясында олар ата-аналарға педагогикалық қолдау көрсету бойынша нақты шаралар мен әдістемелік ұсыныстар ұсынады. Жобаны қорғау қорытынды бағалаудың түйінді элементі болып табылады. Сонымен қатар, тыңдаушылар қорытынды тестілеуден өтеді (модульдік мазмұн бойынша бағалау құралдары) және оқу процесінде жиналған оқу-практикалық материалды жүйелейді.

Бақылау және бағалау формалары келесі әдістерді қамтиды:

- ✓ өзіндік жұмыс (жеке тапсырмалар (кейстер), шағын жобалар, педагогикалық қолдау моделін әзірлеу);
- ✓ ситуациялық тапсырмалар (кейстер, ЕББҚ бар балалардың ата-аналарына кешенді қолдау көрсетуге байланысты педагогикалық жағдайларды талдау);
- ✓ сауалнама және рефлексиялық парақтар (өзін-өзі бағалау және курс мазмұнын бағалау);
- ✓ қорытынды тестілеу (модульдік мазмұн бойынша бағалау құралдары).

Барлық бағалау тапсырмалары мен құралдары оқу нәтижелері бойынша жетістіктерді сенімді өлшеуге бағытталған.

Тыңдаушылардың кәсіби құзыреттіліктерін бағалау тақырыптық тапсырмалар мен қорытынды жұмыс негізінде жүргізіледі. Қажет болған жағдайда, оқу процесінде алынған кері байланыс негізінде курстың мазмұнына түзетулер енгізіледі, қосымша оқу материалдары мен визуалды-дидактикалық ресурстар ұсынылады.

Бағалау критерийлері:

- ✓ практикалық тапсырмаларды орындау сапасы;
- ✓ жобалық жұмыстың мазмұны мен құрылымы;
- ✓ ұсынылған идеялардың өзектілігі мен қолданылуы;
- ✓ жұмыс процесіндегі белсенділік және ынтымақтастыққа дайындық;
- ✓ рефлексивті ойлау деңгейі және өзін-өзі бағалау дағдылары.

Пайыздық қатынас бойынша бағалау көрсеткіштері:

- ✓ практикалық тапсырмалар мен жаттығулар – 40%;
- ✓ қорытынды жобаны әзірлеу және қорғау – 30%;
- ✓ топтық жұмыстағы және талқылаудағы белсенділік – 15%;
- ✓ рефлексия және өзін-өзі талдау – 15%.

Бағалау нәтижесінде тыңдаушыларда келесі құзыреттіліктер қалыптасады:

- ✓ ЕББҚ бар балалардың ата-аналарымен тиімді және кәсіби қарым қатынас орнату мүмкіндігі;
- ✓ ата-аналарды педагогикалық қолдау теориясы мен практикасын меңгеру;
- ✓ әртүрлі педагогикалық жағдайларда қолдау шараларын жобалау және іске асыру;
- ✓ жеке қолдау бағдарламаларын әзірлеу және оларды нақты педагогикалық тәжірибеде қолдану.

«Педагогтердің біліктілігін арттыру курстарын ұйымдастыру және жүргізу, сондай-ақ педагогтің қызметін курстан кейінгі қолдау қағидаларын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2016 жылғы 28 қаңтардағы № 95 бұйрығына сәйкес тыңдаушы ең жоғары балдың 50% - нан төмен емес нәтижемен қорытынды тестілеуден өтуге міндетті.

Бақылау жұмысының қорытынды нәтижелері негізінде тыңдаушылардың жеке сұрауларына және олардың кәсіби даму бағыттарына сәйкес курстан кейінгі консультациялық сүйемелдеудің мазмұны қалыптастырылады.

Оқытудың тиімділігін бағалау тыңдаушыларға курстың нәтижелілігін, сондай-ақ практикалық тапсырмаларға енгізілуін дербес бағалауға мүмкіндік беретін сұхбат және сауалнама түрінде жүргізіледі.

Осылайша, бағалау жүйесі тыңдаушылардың оқу үдерісіндегі жетістіктерін анықтап қана қоймай, алған білімдері мен дағдыларын болашақ кәсіби қызметте табысты қолдану үшін жағдай жасауға мүмкіндік береді.

9. Курстан кейінгі сүйемелдеу

Курстан кейінгі кезеңде тыңдаушылардың үздіксіз кәсіби дамуын қамтамасыз ету және алған білімдерін практикада тиімді қолдану үшін жағдай жасау маңызды. Осы мақсатта педагогтарды жүйелі әдістемелік, ақпараттық және консультациялық сүйемелдеу көзделген.

Курстан кейінгі сүйемелдеудің мақсаты – педагогтарға ЕББҚ бар балалардың ата-аналарымен жұмыс кезінде туындайтын қиындықтарды шешуге көмек көрсету, кәсіби рефлексияны қалыптастыру және үздіксіз кәсіби өсу жолдарын қамтамасыз ету.

Қолдау нысандары:

- ✓ Онлайн-кеңес беру: айына кемінде бір рет өткізіледі және нақты жағдайлар бойынша әдістемелік көмек көрсетуге бағытталған;
- ✓ Электрондық пошта, мессенджерлер (WhatsApp, Telegram), әлеуметтік желілер (Facebook, Instagram) арқылы тұрақты байланыс орнату;
- ✓ Онлайн-кеңес беру, «сұрақ-жауап» сессиялары, вебинарлар.

Кәсіби қоғамдастық:

- ✓ тәжірибе алмасу, педагогтар арасында тиімді әдістер мен тәсілдерді талқылау үшін онлайн-алаңдар (Telegram, WhatsApp, Zoom) құру;
- ✓ өңірлік және республикалық деңгейдегі конференцияларға, семинарларға, вебинарларға, дөңгелек үстелдерге қатысу;
- ✓ жеке педагогикалық тәжірибені тарату үшін мастер-класстар мен диалог алаңдарын ұйымдастыру;
- ✓ курс тыңдаушыларының авторлық идеялары мен кәсіби жетістіктерін дәріптеу мақсатында облыстық және республикалық басылымдарда, сондай-ақ интернет-ресурстарда ғылыми-әдістемелік мақалалардың жариялануын қолдау (бірлескен авторлық болуы мүмкін).

Тәлімгерлік және тьюторлық қолдау: тәжірибелі мамандар тыңдаушылардың жеке сұраныстарына сәйкес кәсіби сүйемелдеу мен көмек көрсетеді.

Білім беру ресурстарына қол жеткізу: тыңдаушыларға арнайы платформа немесе бұлтты сақтау арқылы оқу материалдарына, бейне сабақтарға, әдістемелік құралдар мен мақалаларға қол жеткізу мүмкіндігі беріледі.

Кері байланыс және мониторинг: курстан өткеннен кейін педагогтердің кәсіби даму динамикасын бақылау үшін сауалнамалар мен рефлексиялық парақтар қолданылады.

Күтілетін нәтижелер:

- ✓ алынған білімді практикада қолданудың жүйелі мониторингі;
- ✓ педагогтер арасында өзара қолдау және тәжірибе алмасу үшін кеңістікті қалыптастыру;
- ✓ әдістемелік ресурстарды пайдалану арқылы ата-аналармен жұмыс сапасын арттыру.

10. Негізгі және қосымша әдебиеттер тізімі

Негізгі әдебиеттер:

1. «Білім туралы» Қазақстан Республикасының 2007 жылғы 27 шілдедегі № 319 Заңы (16.09.2025 ж. өзгерістермен және толықтырулармен) <https://adilet.zan.kz/kaz/docs/Z070000319>
2. «Қазақстан Республикасындағы баланың құқықтары туралы» Қазақстан Республикасының 2002 жылғы 8 тамыздағы № 345 Заңы (01.07.2025 ж. өзгерістермен және толықтырулармен) <https://adilet.zan.kz/kaz/docs/Z020000345>
3. UNESCO. Инклюзивті білім беру жөніндегі нұсқаулық. 2009 жыл (UNESCO, Inclusion Guidelines). https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000177849_rus
4. «Кемтар балаларды әлеуметтік және медициналық-педагогикалық түзеу арқылы қолдау туралы» Қазақстан Республикасының 2002 жылғы 11 шілдедегі № 343 Заңы (17.07.2025 ж. өзгерістермен және толықтырулармен) <https://adilet.zan.kz/kaz/docs/Z020000343>
5. «Мүгедектердің құқықтары туралы конвенцияны ратификациялау туралы» Қазақстан Республикасының Заңы 2015 жылғы 20 ақпандағы № 288-V ҚРЗ <https://adilet.zan.kz/kaz/docs/Z1500000288>
6. «Мүмкіндігі шектеулі балаларды әлеуметтік және медициналық-педагогикалық түзеу арқылы қолдау саласындағы әлеуметтік қызмет көрсету және әлеуметтік қамсыздандыру стандарттарын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Оқу-ағарту министрінің 2024 жылғы 27 ақпандағы № 49, Қазақстан Республикасы Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрінің 2024 жылғы 27 ақпандағы № 54 және Қазақстан Республикасы Денсаулық сақтау министрінің 2024 жылғы 1 наурыздағы № 7 бірлескен бұйрығы <https://adilet.zan.kz/kaz/docs/V2400034117>
7. «Қазақстан Республикасының әлеуметтік кодесі» Қазақстан Республикасының 2023 жылғы 20 сәуірдегі № 224-VII ҚРЗ Кодексі (20.11.2025 ж. өзгерістермен және толықтырулармен) <https://adilet.zan.kz/kaz/docs/K2300000224>
8. «Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне инклюзивті білім беру мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» 2021 жылғы 26 маусымдағы Қазақстан Республикасының Заңын іске асыру жөніндегі шаралар туралы Қазақстан Республикасы Премьер-Министрінің 2021 жылғы 17 қарашадағы № 184-ө өкімі. <https://adilet.zan.kz/kaz/docs/R2100000184>
9. «Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың, бастауыш, негізгі орта, жалпы орта, техникалық және кәсіптік, орта білімнен кейінгі білім берудің мемлекеттік жалпыға міндетті стандарттарын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Оқу-ағарту министрінің 2022 жылғы 3 тамыздағы № 348 бұйрығы (13.10.2025 ж. өзгерістермен және толықтырулармен) <https://adilet.zan.kz/kaz/docs/V2200029031>
10. «Педагог лауазымдарының үлгілік біліктілік сипаттамаларын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2009 жылғы 13 шілдедегі №338 Бұйрығы (30.04.2025 ж. өзгерістермен және толықтырулармен) <https://adilet.zan.kz/kaz/docs/V090005750>
11. «Ерекше білім беру қажеттіліктерін бағалау қағидаларын және бағдарламаларын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Білім және ғылым

министрінің 2022 жылғы 12 қаңтардағы № 4 бұйрығы (06.05.2025 ж. өзгерістермен және толықтырулармен) <https://adilet.zan.kz/kaz/docs/V2200026618>

12. «Білім беру ұйымдарындағы психологиялық-педагогикалық қолдау қызметінің жұмыс істеу қағидаларын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Оқу-ағарту министрінің 2025 жылғы 29 сәуірдегі № 92 бұйрығы <https://adilet.zan.kz/kaz/docs/V2500036047>

13. «Мектепке дейінгі білім беру саласында мемлекеттік қызметтер көрсету қағидаларын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2020 жылғы 19 маусымдағы № 254 бұйрығы (31.05.2024 ж. өзгерістермен және толықтырулармен) <https://adilet.zan.kz/kaz/docs/V2000020883>

14. «Қазақстан Республикасындағы инклюзивті саясаттың 2025 – 2030 жылдарға арналған тұжырымдамасын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2024 жылғы 30 желтоқсандағы №1143 қаулысы <https://adilet.zan.kz/kaz/docs/P2400001143>

15. «Жоғары және жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру ұйымдарын қоспағанда, тиісті типтердегі және түрлердегі білім беру ұйымдары қызметінің үлгілік қағидаларын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Оқу-ағарту министрінің 2022 жылғы 31 тамыздағы № 385 бұйрығы (01.07.2025 ж. өзгерістермен және толықтырулармен) <https://adilet.zan.kz/kaz/docs/V2200029329>

Қосымша әдебиеттер:

1. Инклюзивті білім беру жағдайында ерекше қажеттіліктері бар оқушылардың оқу жетістіктерін бағалаудың жолдары. Әдістемелік нұсқаулық/Құраст.: А.К.Рсалдинова, А.М.Кемешова – Алматы: «Өрлеу» ҰБАО АҚФ ҚР ББЖҚБАРИ, 2019 - 64 бет ISBN 978-601-341-295-5

2. Ақанбаева С. К. Қазақстандық мектептердегі инклюзивті білім беру // Халықаралық эксперименттік білім беру журналы. – 2019. – № 12-4. - 513-514 б.

3. Жалпы білім беру мектептеріндегі ерекше білім алуды қажет ететін балаларға психологиялық-педагогикалық қолдау көрсету: әдіс.нұсқаулық/ Елисева И.Г., Ерсарина А.К. - Алматы: ТП ҰҒПО, 2019. – 92 б. ISBN 978-601-7131-92-0

4. Турлубекова М. Б., Бугубаева Р. О. Қазақстандағы инклюзивті білім: ұйымдастыру процесін және оны одан әрі дамыту мүмкіндігін талдау // Central Asian Economic Review. — 2021. — №3. — 89-109 ББ. DOI: <https://doi.org/10.52821/2224-5561-2021-3-89-109>

5. Оқытуда (оқу, жазу, санау) ерекше қиындықтары бар балаларға білім беру ортасын құру бойынша әдістемелік ұсынымдар – Астана: БІ.Алтынсарин атындағы ҰБА, 2024. – 208 б.

6. Білім беру ұйымдарында қолжетімді білім беру ортасын қалыптастыру және бағалау бойынша әдістемелік ұсынымдар – Астана: БІ. Алтынсарин атындағы ҰБА, 2024. – 200 б. <https://uba.edu.kz/storage/app/media/62622626255555555555.pdf>

7. Инклюзивті білім берудің негізгі аспектілерін дамыту бойынша (мәдениет, саясат, практика) әдістемелік ұсынымдар – Астана: БІ. Алтынсарин атындағы ҰБА, 2024. – 192 б.

<https://uba.edu.kz/storage/app/media/INKLUZIA%20%20RUS%20%20RUS%20%20RUS%20%2029.03.2024.pdf>

8. Білім берудің барлық деңгейлерінде (балабақша-мектеп-колледж-ЖОО) сабақтастық және инклюзивтілік қағидаттарын іске асыру бойынша әдістемелік ұсынымдар – Астана: Ы. Алтынсарин атындағы ҰБА, 2024. – 192 б.
9. Белопольская Н.Л., Лубовский В.И. Интеллектуалды жеткіліксіздігі бар балалардың дифференциалды-психологиялық диагностикасы // балалар патопсихологиясы. Хрестоматия / Құраст. Н. Л. Белопольская. – М.: Когито Орталығы, 2024. – Б.32-45.
10. Петрова В. Г. Ақыл-есі кем оқушылардың психологиясы: Оқу құралы / Петрова В. Г. , Белякова И. В. - М.: Академия, 2022. – 160 б.
11. Шайжанова К. У., Тәңірберген У. Н. Ерекше білім беру қажеттіліктері бар балалардың психологиялық-педагогикалық ерекшеліктері // Абай ат.ҚазҰПУ хабаршысы.. «Арнайы педагогика» сериясы. – 2025. – № 1(80). - 49-56 б.
12. Ефимова Н. С. Жалпы психология негіздері / Ефимова Н. С. - Москва: ИД ФОРУМ, ГЗО Инфра-М, 2023. – 288 б.
13. Петровский А.В. Жалпы психология: Сөздік. / Петровский А.В.– М.: ПЕР - СЭ, 2020. – 251 б.
14. Головин С. Ю. Практикалық психологтың сөздігі / С.Ю. Головин - М.: ЖШҚ баспасы АСТ, 2021. – 324 Б.
15. Шевеленкова Т.Д. Жеке тұлғаның жетекші іс-әрекеттерін оқыту тренингі – Ростов н / Д: Феникс, 2024. – 365 б.
16. Серікбаева Н.Б., Орынғалиева Ш.О., Беленко О. Г. Қазіргі білім беру жүйесінің стратегиялық бағыты ретінде психологиялық әл-ауқатты қалыптастырудың педагогикалық шарттары // Известия. Серия: «Педагогикалық Ғылымдар». 75 Том, № 4 (2024). <https://doi.org/10.48371/PEDS.2024.75.4.010>
17. Ермолаева М.В. Жас ерекшеліктер психологиясы мен акмеологиясының негіздері: оқу құралы. – М.: Ось-89, 2023. – 416 б.
18. Певзнер М.С., Власова Т.А.. Дамуында ауытқулары бар балалар туралы. 6-шы басылым. – М.: Просвещение, 2023. – 175 б.
19. Бондарчук Е.И. Психология және педагогика негіздері: дәрістер курсы / Е.И. Бондарчук, Л.И. Бондарчук. - 3-ші басылым., стереотип. – К.: МАУП, 2022. – 168 б.
20. Кушербаев А. Психикалық дамуы тежелген балалармен жүргізілетін түзете дамыту жұмыстарының ерекшеліктері // Дефектология. – 2021. - №3. - 17б.
21. «Инклюзивті және арнайы білім беру аспектілері: сабақтастық пен мүмкіндіктер» республикалық ғылыми- практикалық конференция материалдары. Астана қаласы әкімдігінің «Әдістемелік орталығы» МКҚК, 2024 ж. 539 б. ISBN 978-601-08-4125-3

Анализ законодательства Республики Казахстан и международных нормативно-правовых актов в рамках подготовки программы курса повышения квалификации «Педагогическое сопровождение родителей детей с особыми образовательными потребностями»

В процессе разработки содержания настоящей Программы проведён комплексный анализ действующего законодательства Республики Казахстан, а также международных нормативных правовых актов, регламентирующих вопросы инклюзивного образования, прав детей с особыми образовательными потребностями и участия родителей в образовательном процессе.

Целью анализа стало выявление правовых основ, определяющих обязательства организаций образования, педагогов и государства в сфере инклюзивного образования и поддержки родителей детей с ООП.

Вопросы инклюзивного образования и педагогического сопровождения родителей детей с ООП регламентированы рядом международных документов, а также национальными нормативными правовыми актами Республики Казахстан.

1. Международная правовая основа

Республика Казахстан является участником ряда международных договоров и соглашений, определяющих права детей, включая детей с особыми потребностями. Наиболее значимые из них:

- **Конвенция ООН о правах ребёнка (1989 г.)** – обязывает государство обеспечивать каждому ребёнку право на образование, уважение человеческого достоинства, защиту от дискриминации и создание условий для всестороннего развития личности. <http://www.un.org/ru/documents/rules/>

- **Конвенция ООН о правах инвалидов (2006 г.)** – гарантирует лицам с инвалидностью равный доступ к образованию на всех уровнях, включая обязательство по развитию инклюзивной образовательной системы.

В 2015 году Казахстан ратифицировал Конвенцию ООН о правах инвалидов, принятую в 2006 году. Эта конвенция направлена на защиту и обеспечение полного и равного осуществления прав и основных свобод всех инвалидов, а также на поощрение уважения их достоинства. Ратификация Конвенции является важным шагом для Казахстана в области защиты прав лиц с инвалидностью. В результате ратификации Конвенции Казахстан принял ряд мер для ее имплементации, включая внесение изменений в законодательство и разработку программ по социальной защите инвалидов. <http://www.un.org/ru/documents/bylaws/>

- **Саламанкская декларация о принципах, политике и практике в области специального образования (1994 г.)** подчеркивает необходимость сотрудничества школы, семьи и сообщества для поддержки детей с особыми образовательными потребностями, призывает государства развивать инклюзивные модели образования и поддерживать участие родителей в образовательном процессе. <http://www.un.org/ru/documents/bylaws/>

- **UNESCO. Руководство по инклюзивному образованию. 2009 год (UNESCO, Inclusion Guidelines).**

https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000177849_rus

Изложены принципы и стратегии для создания инклюзивной образовательной среды. В руководстве подчеркивается важность предоставления равных возможностей для всех учащихся, независимо от их индивидуальных потребностей и особенностей, в том числе для детей с ограниченными возможностями.

- **Цели устойчивого развития ООН, ЦУР-4** направлена на обеспечение всеохватного и справедливого качественного образования и поощрение возможности обучения на протяжении всей жизни для всех.

В рамках ЦУР 4, к 2030 году планируется достичь ряда конкретных результатов, таких как: ликвидация гендерного неравенства в сфере образования, обеспечение грамотности молодежи и взрослых, увеличение числа квалифицированных учителей и расширение доступа к стипендиям для получения высшего образования в развивающихся странах. Гарантировать качественное, инклюзивное и равноправное образование и обеспечить возможности обучения на протяжении всей жизни для всех. <https://new.cisstat.org/sdg>

- **Стратегия ЮНЕСКО «Образование 2030»** является частью Повестки дня в области устойчивого развития на период до 2030 года и направлена на обеспечение всеобщего доступа к качественному образованию, включая инклюзивность, справедливость, гендерное равенство, эффективность обучения и актуальность образования для жизни и работы в современном мире. Она призывает к трансформации образовательных систем для достижения Целей устойчивого развития (ЦУР), в частности, ЦУР 4, которая фокусируется на образовании.

В рамках Образовательной стратегии ЮНЕСКО «Образование 2030», Казахстан подтвердил приверженность принципам недискриминации, доступности, участия и уважения к многообразию в образовании https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000245656_rus

Эти обязательства требуют системных изменений в подготовке кадров, усиления профессиональной компетентности педагогов и специалистов, работающих с детьми с ООП, а также развития междисциплинарного взаимодействия в школе.

Эти документы формируют международные стандарты, на основе которых должна строиться национальная система педагогической поддержки родителей детей с ООП.

Международные документы требуют от Казахстана выстраивания системы командной, междисциплинарной поддержки детей с особыми образовательными потребностями (ООП), включая педагогов как ключевых участников процесса сопровождения.

2. Национальное законодательство Республики Казахстан:

Поддержка детей с ООП и их родителей регламентируется рядом ключевых нормативных документов Республики Казахстан:

- **Конституция Республики Казахстан** (1995 г.) закрепляет право каждого гражданина на образование (ст. 30), а также запрещает дискриминацию по любым признакам, включая инвалидность (ст. 14). (01.01.2023 обновленный) <https://adilet.zan.kz/rus/docs/K950001000>

• **Кодекс о здоровье народа и системе здравоохранения (2020 г.)** определяет комплексную поддержку семей, воспитывающих детей с ограниченными возможностями, включая психологическое консультирование. Устанавливает право ребёнка на комплексное медицинское и психолого-педагогическое сопровождение. (14.07.2025. обновленный)

<https://adilet.zan.kz/rus/docs/K2000000360>

• **Закон Республики Казахстан «Об образовании»** от 27 июля 2007 года № 319-III (с изменениями и дополнениями по состоянию на 30.06.2025) <https://adilet.zan.kz/kaz/docs/Z070000319>

- Статья 8: гарантирует право на инклюзивное образование; закрепляет принципы инклюзивного образования, индивидуального подхода к обучающимся и участия семьи в образовательном процессе.

- Статья 14: предусматривает индивидуальный подход и создание специальных условий для обучения детей с ООП; подчёркивается важность участия родителей и их информированность в образовательном процессе.

- Статья 24 и 26: определяют ответственность педагогов и административных работников за создание условий для обучения детей с ООП. Вводится понятие индивидуальной образовательной программы (ИОП) и психолого-медико-педагогической комиссии (ПМПК), что важно при работе с родителями и выстраивании образовательной траектории.

• **Закон Республики Казахстан «О правах ребенка в Республике Казахстан»** от 8 августа 2002 года № 345 (с изменениями и дополнениями по состоянию на 24.06.2025) <https://adilet.zan.kz/kaz/docs/Z020000345>

- Защищает права детей с ООП на полноценное развитие, воспитание и социальную адаптацию;

- Обязывает государство и организации образования обеспечивать условия для индивидуального развития ребёнка.

• **Закон Республики Казахстан «О социальной и медико-педагогической коррекционной поддержке детей с ограниченными возможностями»** (с изменениями и дополнениями по состоянию на 01.07.2023) <https://adilet.zan.kz/kaz/docs/Z020000343>

Устанавливает формы и методы социальной и медико-педагогической коррекционной поддержки детей с ограниченными возможностями (ОВ), начиная с рождения и до совершеннолетия. Документ закрепляет четыре принципа оказания поддержки: гарантированность и доступность услуг; сотрудничество семьи и специалистов; равенство прав вне зависимости от степени ограничений; индивидуальный подход и дифференциация методов.

• **Совместный приказ Министра просвещения РК от 27 февраля 2024 года № 49, Министра труда и социальной защиты населения РК от 27 февраля 2024 года № 54 и Министра здравоохранения РК от 1 марта 2024 года № 7 «Об утверждении стандартов оказания социальных услуг и социального обеспечения в сфере поддержки детей с ограниченными возможностями»** <https://adilet.zan.kz/kaz/docs/V2400034117>

Совместный приказ отражает международные принципы: опирается на Конвенцию ООН о правах инвалидов (ст. 24 — доступное образование); соответствует рекомендациям ЮНЕСКО относительно межведомственной поддержки в инклюзивном образовании. Устанавливает стандарты социального обслуживания и соцобеспечения в сфере социально-медико-педагогической коррекционной поддержки (далее – СМПК); определяет требования к взаимодействию между образовательными, медицинскими и социальными учреждениями при оказании СМПК детям с ограниченными возможностями

- **Социальный кодекс Республики Казахстан** от 20 апреля 2023 года № 224-VII ЗРК (с изменениями и дополнениями по состоянию на 30.06.2025)

<https://adilet.zan.kz/kaz/docs/K2300000224>

Кодекс устанавливает системный подход к социальной защите, опираясь на такие принципы, как: адресность, доступность, дифференцированный подход (ст. 6); равноправие и недопустимость ограничения прав (ст. 4); предупреждение (превентивность) и межведомственная солидарность (ст. 5, 7). Для родителей детей с ООП актуальна адресная поддержка и равный доступ к услугам соцзащиты и образования.

Ст. 131–132: дети и семьи могут обратиться за специальными социальными услугами при признании нуждающимися; Ст. 132: включены услуги детям с ООП, включая социально-медико-педагогическое сопровождение, консультирование родителей, абилитацию; Ст. 136–138: обязательна оценка потребностей, межведомственное взаимодействие по раннему выявлению обращений.

Для педагога это означает: знать процедуру признания семьи нуждающейся и доступных услуг. Педагогам важно знать, что родители могут обращаться за оборудованием и абилитацией ребёнка.

Ст. 134: устанавливает права и обязанности семьи при предоставлении специальных соцуслуг; Ст. 154: уточняет права лиц с инвалидностью в образовательной и социальной сфере. Это подкрепляет курс с правовой точки: педагог — партнёр семьи, обязан учитывать законодательные права и обязанности.

- **Закон Республики Казахстан** от 26 июня 2021 года № 56-VII ЗРК

«О внесении изменений и дополнений в некоторые законодательные акты Республики Казахстан по вопросам инклюзивного образования»

<https://adilet.zan.kz/kaz/docs/R2100000184>

Направлен на развитие системы инклюзивного образования, защиту прав детей с особыми образовательными потребностями (ООП), а также на обеспечение равного доступа к качественному образованию. Закон вносит изменения в ряд нормативно-правовых актов в сферах образования, здравоохранения и социальной защиты, закладывая правовые основы создания инклюзивной среды.

Основные изменения и дополнения:

В закон «Об образовании»:

- Закрепляется необходимость создания индивидуальных образовательных траекторий для детей с ООП.

- Инклюзивное образование определяется как приоритетное направление на всех уровнях системы образования.

- Усиливается роль **психолого-педагогической поддержки, логопедов, специальных педагогов** в организации сопровождения.

В сферу здравоохранения:

- Усилены меры по **ранней диагностике детей с ООП** путём комплексного медико-психолого-педагогического обследования.

- Уточнены механизмы взаимодействия между медицинскими учреждениями и ПМПК.

В область социальной защиты:

- Расширены **механизмы поддержки родителей, воспитывающих детей с ООП**, включая льготы, консультационные и сопровождающие услуги

Актуальность и новизна закона:

Законодательное закрепление принципов инклюзии соответствует международным обязательствам Казахстана по реализации **Конвенции ООН о правах инвалидов**.

Закон обязывает организации образования, местные исполнительные органы и родителей формировать **инклюзивную культуру** и взаимодействие.

Повышены **требования к профессиональной подготовке педагогов**, в том числе психологов, логопедов и дефектологов, что подчёркивает необходимость **развития системы повышения квалификации**.

В результате анализа НПА выявлено, что в 2025 году внесен ряд существенных изменений и дополнений в действующее законодательство.

Основные обновления включают следующее:

- Приказ Министра образования РК от 3 августа 2022 года № 348 «Об утверждении государственных общеобязательных стандартов дошкольного воспитания и обучения, начального, основного среднего, общего среднего, технического и профессионального, послесреднего образования» (с изменениями и дополнениями по состоянию на 15.04.2025) <https://adilet.zan.kz/rus/docs/V2200029031>

- Приказ Министра образования и науки РК от 13 июля 2009 года № 338 «Об утверждении типовых квалификационных характеристик должностей педагогических работников» (с изменениями и дополнениями по состоянию на 30.04.2025) <https://adilet.zan.kz/kaz/docs/V090005750>

- Приказ Министра образования и науки РК от 12 января 2022 года № 4 «Об утверждении правил оценки особых образовательных потребностей» (с изменениями и дополнениями по состоянию на 06.05.2025) <https://adilet.zan.kz/kaz/docs/V2200026618>

- Приказ Министра просвещения РК от 29 апреля 2025 года № 92 «Об утверждении правил функционирования службы психолого-педагогической поддержки в образовательных организациях» <https://adilet.zan.kz/kaz/docs/V2500036047>

- Приказ Министра образования и науки РК от 30 апреля 2020 года № 169 «О внесении изменений в приказ № 338 от 13 июля 2009 года «Об утверждении

типовых квалификационных характеристик должностей педагогических работников и приравненных к ним лиц»
<https://adilet.zan.kz/kaz/docs/V2000020551>

- Приказ Министра образования и науки РК от 19 июня 2020 года № 254 «Об утверждении правил оказания государственных услуг в сфере дошкольного образования» (с изменениями от 31.05.2024)

<https://adilet.zan.kz/kaz/docs/V2000020883>

- Постановление Правительства Республики Казахстан от 30 декабря 2024 года № 1143 «Об утверждении Концепции инклюзивной политики в Республике Казахстан на 2025–2030 годы» <https://adilet.zan.kz/kaz/docs/P2400001143>

- Приказ Министра просвещения РК от 31 августа 2022 года № 385 «Об утверждении типовых правил деятельности организаций образования соответствующих типов и видов, за исключением организаций высшего и послевузовского образования» (с изменениями и дополнениями по состоянию на 01.07.2025) <https://adilet.zan.kz/kaz/docs/V2200029329>

Сравнительно-правовой анализ показывает, что разработка Программы основывается на сравнительно-правовом анализе национального законодательства Республики Казахстан и международных нормативно-правовых актов в области инклюзивного образования и защиты прав ребёнка.

Правовая основа педагогического сопровождения родителей в Республике Казахстан включает в себя ряд нормативно-правовых актов, которые регулируют вопросы образования, социальной защиты и психолого-педагогической помощи.

Сопоставление национального и международного законодательства демонстрирует высокую степень гармонизации целей и подходов. Однако в практике реализации прав родителей на полноценное участие в образовательном процессе выявляется ряд проблем:

- недостаточный уровень правовой информированности педагогов о взаимодействии с родителями;
- отсутствие устойчивых механизмов межведомственного взаимодействия;
- нехватка профессионально подготовленных специалистов, владеющих инструментами педагогического сопровождения родителей.

Это обуславливает необходимость подготовки педагогов, способных оказывать качественную поддержку семьям, воспитывающим детей с ООП.

В странах с устойчивой системой инклюзивного образования (Финляндия, Канада, Нидерланды) педагогическое сопровождение родителей является **неотъемлемым компонентом** образовательной политики. Программы подготовки специалистов включают:

- модульные курсы по взаимодействию с родителями;
- тренинги по междисциплинарному взаимодействию;
- обучение навыкам консультирования и поддержки.

В Республике Казахстан данный подход постепенно внедряется, однако сохраняется потребность в систематической подготовке педагогов в этом направлении.

Анализ национального и международного законодательства показал, что Казахстан принял ряд обязательств по реализации инклюзивного образования, созданию поддерживающей образовательной среды для детей с ООП и сопровождению их семей. Однако на практике наблюдаются трудности, связанные с: недостаточным уровнем подготовки педагогов; фрагментарным внедрением инклюзивных подходов; ограниченной доступностью профессиональной поддержки для родителей.

Основная цель педагогического сопровождения родителей – это оказание им помощи в создании благоприятных условий для развития и обучения детей, а также содействие успешной адаптации ребенка в образовательной среде и социализации.

Анализ действующих правовых норм и практики показывает:

- Педагогам недостаточно знаний по правовым, психологическим и методическим аспектам сопровождения родителей.
- Отсутствуют специализированные курсы, направленные именно на работу с семьями в условиях инклюзивного образования.
- Межведомственные документы требуют от педагогов активного участия в командной работе с родителями, но не всегда обеспечивают их необходимыми инструментами.

Курс направлен на реализацию следующих целей:

- формирование у педагогов профессиональных компетенций по сопровождению родителей детей с ООП;
- повышение правовой и методической грамотности специалистов;
- внедрение международных подходов и практико-ориентированных методов.

Анализ законодательства Республики Казахстан и международных обязательств показывает, что создание системы педагогического сопровождения родителей детей с ООП является не только приоритетным направлением в рамках развития инклюзивного образования, но и юридически обоснованной необходимостью. Это требует системной подготовки педагогических кадров, методической поддержки и развития профессиональных сообществ, ориентированных на партнёрство с родителями.

Разработка настоящего курса повышения квалификации направлена на устранение существующего дефицита в области:

- правовой грамотности педагогов;
- знания механизмов взаимодействия с семьёй;
- владения инструментами индивидуального сопровождения.

Программа опирается на международные обязательства Казахстана и актуальные нормативно-правовые акты, что обеспечивает её легитимность, содержательную глубину и практическую направленность.

Данный анализ позволил определить ключевые правовые ориентиры, которые должны быть положены в основу педагогической деятельности по сопровождению родителей, а также выработать рекомендации по включению правовой компоненты в образовательную программу для педагогов.

На основании анализа действующего законодательства и международных обязательств, в рамках курса рекомендуется:

1. Включить в содержание курса отдельный модуль, посвящённый правовым аспектам инклюзивного образования и правам родителей.

2. Обеспечить знакомство педагогов с алгоритмами взаимодействия с семьёй в правовом контексте (права, обязанности, возможности обращения, нормативная база).

3. Использовать кейсы, основанные на типичных правовых ситуациях, для отработки практических навыков.

4. Развивать у педагогов понимание международных стандартов в области прав ребёнка и семьи.

5. Сформировать у слушателей навыки правовой грамотности, уважительного диалога с родителями и правозащитного подхода в инклюзивной практике.

Таким образом, сравнительно-правовой анализ показывает, что разработка курса повышения квалификации соответствует как национальным приоритетам инклюзивного образования, так и международным обязательствам Казахстана. Курс будет способствовать укреплению взаимодействия между семьёй и организацией образования, обеспечению устойчивой поддержки ребёнка с ООП и развитию профессиональной компетентности педагогов.

Анализ потребностей педагогов в области педагогического сопровождения родителей детей с особыми образовательными потребностями

Целью проведенного анализа является обоснование актуальности программы повышения квалификации педагогических работников **«Педагогическое сопровождение родителей детей с особыми образовательными потребностями»** путем выявления профессиональных затруднений и образовательных потребностей педагогов в сфере инклюзивного образования при взаимодействии с родителями детей с ООП.

Для сбора данных был использован метод анкетирования. В анкету были включены вопросы, направленные на:

- ✓ оценку уровня информированности педагогов о законодательной базе и современных подходах к инклюзивному образованию;
- ✓ выявление осведомленности педагогов о специфике семей, воспитывающих детей с ООП;
- ✓ анализ практики взаимодействия с родителями и возникающих трудностей;
- ✓ определение предпочтительных форм методической и практической поддержки;
- ✓ выявление интереса к определённым направлениям обучения и степени потребности.

В опросе приняли участие педагоги разных категорий: воспитатели, учителя, педагоги-психологи, логопеды, дефектологи, педагоги-ассистенты и представители администрации дошкольных организаций.

В анкетировании приняли участие 94 педагога, имеющих опыт работы в условиях инклюзивной среды и представляющих различные организации дошкольного образования.

Анализ анкетных данных показал высокий интерес педагогов к теме педагогического сопровождения родителей детей с особыми образовательными потребностями.

Большинство респондентов признали нехватку как теоретических знаний, так и практических навыков, а также выразили потребность в методических материалах и алгоритмах эффективного взаимодействия с родителями.

Ключевые выводы:

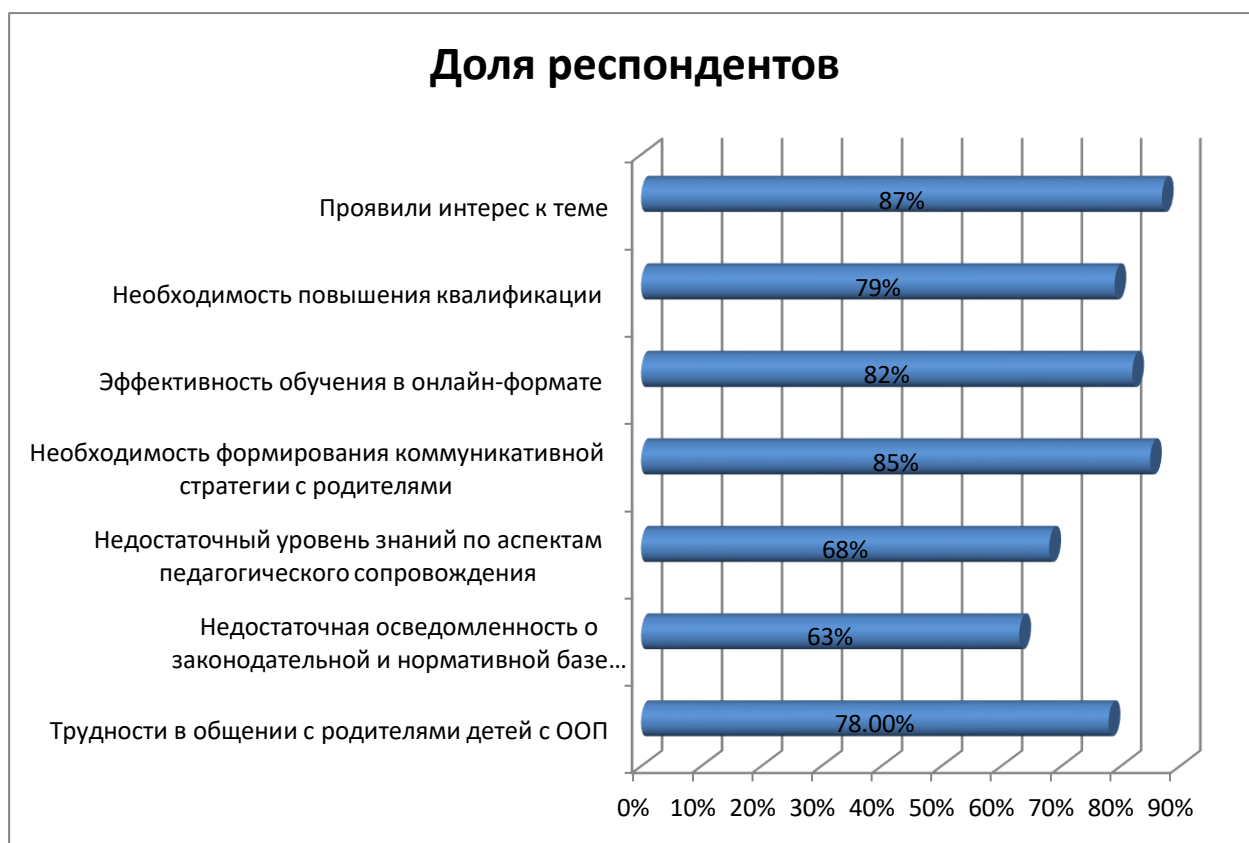
- **78%** педагогов отметили наличие трудностей во взаимодействии с родителями детей с ООП;
- **63%** признали, что недостаточно знакомы с законодательной и нормативной базой инклюзивного образования;
- **68%** указали на нехватку знаний по аспектам педагогической поддержки;
- **85%** подчеркнули важность формирования устойчивых и доверительных коммуникационных стратегий с родителями, а также эмоциональной поддержки;
- **82%** считают, что обучение в онлайн-формате с использованием видеоматериалов, интерактивных заданий и кейс-ситуаций будет наиболее эффективным;

- **79%** прямо заявили о необходимости повышения квалификации по вопросам взаимодействия с родителями;

- **87%** выразили заинтересованность в программе, включающей практико-ориентированный модуль (тренинги, кейсы, моделирование ситуаций).

Результаты анкетирования представлены в виде диаграммы (рис. 1), что позволяет наглядно отразить уровень информированности и потребностей педагогов.

Рисунок 1. Определение потребностей педагогов в повышении квалификации (результаты анкетирования)

Проведённый анализ показал, что у педагогов имеется существенный дефицит знаний в области педагогического сопровождения родителей детей с ООП. Вместе с тем была выявлена высокая мотивация к обучению. Наибольшим спросом пользуется формат, который сочетает:

- теоретическую основу (психолого-педагогические и правовые аспекты);
- практико-ориентированные инструменты (кейсы, чек-листы, алгоритмы);
- элементы поддержки (менторство, взаимодействие с онлайн-сообществом) в рамках гибкого онлайн-обучения.

Результаты анкетирования убедительно продемонстрировали необходимость повышения квалификации педагогических работников, работающих с детьми с ООП, в сфере педагогического сопровождения родителей. В этой связи сформулированы следующие рекомендации:

1. **В содержание курса повышения квалификации** необходимо включить модули, основанные на конкретных потребностях педагогов;

2. **Практическая направленность** – обучение должно строиться на тренингах, кейс-анализах и реальных педагогических ситуациях;

3. **Онлайн-формат** – важен для обеспечения доступности и гибкости учебного графика;

4. **Психологическая и методическая поддержка** – рекомендуется продолжить сопровождение и после завершения курса;

5. **Создание профессионального сообщества** – необходимо организовать среду для обмена опытом и совместного принятия решений.

Таким образом, анализ потребностей педагогов подтвердил актуальность реализации программы «Педагогическое сопровождение родителей детей с особыми образовательными потребностями» и позволил обосновать его содержательные и методические решения.